

Київський університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра філософії та релігієзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 05 » 09 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ**

для студентів

спеціальності

033 «Філософія»

рівень вищої освіти

другий (магістерський)

освітньої програми

033.00.01 «Філософія»

Київ – 2022

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	06.93/22
<i>Жильцов</i> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	2022

Розробник:

Александрова Олена Станіславівна, доктор філософських наук, професор, декан Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського університету імені Бориса Грінченка.

Малецька Марія Олександрівна, викладач кафедри філософії та релігієзнавства.

Викладач:

Александрова Олена Станіславівна, доктор філософських наук, професор, декан Факультету суспільно-гуманітарних наук Київського університету імені Бориса Грінченка.

Малецька Марія Олександрівна, викладач кафедри філософії та релігієзнавства.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук

Протокол від 13 вересня 2022 року № 2

Завідувач кафедри д.філос. н., проф. Іван ОСТАЦЬУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 033.00.01 «Філософія»

13 . 09 . 2022 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми Олександр ГОРБАНЬ

Робочу програму перевірено

13 . 09 . 2022 р.

Заступник декана Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни «Креативне мислення в наукових дослідженнях»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	32	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	80	-
Форма семестрового контролю	Залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів уявлення про креативність, креативний процес та особливості залучення креативного мислення до наукових досліджень.

Дисципліна спрямована на формування таких *загальних і спеціальних компетентностей* освітньої програми підготовки:

Інтегральної – Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері філософії та гуманітаристики.

ЗК-03 – Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-04 – Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-05 – Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-06 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-07 – Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗКу-08 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК-01 – Здатність використовувати історико-філософську спадщину в осмисленні та розв’язанні дослідницьких проблем.

СК-02 – Усвідомлення зв’язків філософської спеціалізації з іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

СК-03 – Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження.

СК-04 – Здатність обирати і застосовувати найбільш ефективну методологічну стратегію дослідження.

СК-05 – Здатність критично працювати з філософськими текстами, застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації.

СК-06 – Здатність здійснювати аналіз, оцінку і прогнозування соціальних, політичних, економічних та культурних процесів із застосуванням фахових знань.

СК-07 – Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму.

СК-09 – Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень у різних формах наукової комунікації.

СКу-10 – Здатність використовувати широкий спектр філософських концептів і методів для інтерпретації та аналізу соціальних процесів на локальному, національному, європейському та глобальному рівні.

3. Програмні результати навчання

РН-02 Знати і використовувати фаховий словник та філософські засоби для донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

РН-03 Вміти реконструювати історичний поступ світової філософії, еволюцію філософських ідей і проблем.

РН-04 Пропонувати та обґрунтовувати нові підходи до розв’язання задач і проблем.

РН-05 Використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві філософії та її застосуванням.

РН-08 Розуміти зв’язки філософії з іншими напрямками філософського дискурсу та іншими інтелектуальними й гуманітарними практиками.

РН-09 Ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності.

РН-10 Брати участь у наукових дискусіях з філософії та міждисциплінарних проблем, обговореннях філософських питань з експертами з інших галузей знань.

РН-11 Аналізувати, оцінювати і прогнозувати соціальні, політичні, економічні та культурні процеси із застосуванням фахових знань та спеціалізованих навичок розв’язання складних задач філософії.

РН-12 Використовувати набуті знання в практиці європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу інтеграційних процесів.

РН-13 Розробляти і реалізовувати наукові та/або прикладні проекти у сфері філософії та з дотичних міждисциплінарних проблем.

РН-14 Приймати ефективні рішення з питань управління складною професійною та/або навчальною діяльністю у сфері філософії.

РН-16 Планувати та виконувати наукові дослідження з філософії та дотичних питань, формулювати і перевіряти гіпотези, аргументувати висновки, презентувати результати досліджень в різних формах наукової комунікації.

РН-17 Креативно конструювати методологічний дизайн, розробляти програму та виконувати власні соціально-філософські дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію наукового аналізу.

РН-18 Мати навички самоменеджменту і командотворення (Team building), підвищення ефективності роботи наукових мікроколективів.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна робота
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Що таке креативне мислення?	14	2	2	-	-	-	10
Тема 2. Креативний процес та методи креативності	14	2	2	-	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	-	-	-	20
Змістовий модуль 2.							
Тема 3. Креативність та освіта	14	2	2	-	-	-	10
Тема 4. Креативне мислення науковця: особливості	14	2	2	-	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 2	30	4	4	-	-	-	20
Змістовий модуль 3.							
Тема 5. Управління креативністю в науковій діяльності	14	2	2	-	-	-	10
Тема 6. Бар'єри креативного мислення	14	2	2	-	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	-	-	-	20
Змістовий модуль 4.							

Тема 7. Інструменти розвитку креативності в науковій діяльності	14	2	2	-	-	-	10
Тема 8. Зв'язок змін та креативності в розвитку науки	14	2	2	-	-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем 3	30	4	4	-	-	-	20
Семестровий контроль	-						
Усього годин	120	16	16	-	-	-	80

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Що таке креативне мислення?

Поняття «креативне мислення». Основні принципи креативності. Характеристики креативного мислення. Інертність людського мислення. Креативне та критичне мислення.

Тема 2. Креативний процес та методи креативності

Когнітивний процес. Компоненти креативного мислення. Основні креативні методи: метод «мозкового штурму», метод емпатії, гра «учень-вчитель», «незвичне життя речей», «генератор маячні».

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Креативність та освіта

Навчальні заклади як середовище формування креативного мислення. Чи можна виховати креативність? Ініціативність як важлива умова формування креативності. Креативність у співпраці студента та викладача. Креативність як вміння знаходити вихід з нестандартних ситуацій.

Тема 4. Креативне мислення науковця: особливості

Креативність та інноваційність. Креативність та інтелект. Відкритість новому досвіду як необхідна риса наукової креативності. Рефлексивність як важлива умова розвитку креативності науковця. Зв'язок науки та мистецтва в пошуках креативних підходів до наукової діяльності. Нестандартні рішення. Креативність в історії розвитку науки.

Змістовий модуль 3.

Тема 5. Управління креативністю в науковій діяльності

Розподіл наукових завдань. Свобода дій науковця як необхідна умова креативності. Творча ініціатива в науці. Ентузіазм у вирішенні наукових завдань. Наукова тема та наукові інтереси як прояв креативного мислення. Процес наукової творчості.

Тема 6. Бар'єри креативного мислення

Креативність та стереотипи. Намагання запобігати ризикам. Звинувачення креативності. Системний підхід до подолання бар'єрів креативності. Традиційність та креативність.

Змістовий модуль 4.

Тема 7. Інструменти розвитку креативності в науковій діяльності

Клімат розвитку креативності. Система управління науковими ідеями в науковій спільноті. Управління науковою інформацією як один з інструментів розвитку креативності.

Тема 8. Зв'язок змін та креативності в розвитку науки

Гнучкість як важлива умова розвитку наукового мислення в сучасному світі. Нестабільність та непередбачуваність сучасного світу. Наукова відкриття як рух до змін. Сталість як бар'єр креативності. Наукові революції. Міждисциплінарність як поштовх до пошуку нових підходів.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
Відвідування лекції	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	59	-	59	-	59	-	59
Максимальна кількість балів: 236									
Розрахунок коефіцієнта: $100/236=0.423$									

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;

- робота з рекомендованою основною і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- підготовка творчих робіт (есе, виступу на конференції та ін.);
- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульними контрольними роботами та заліком.

Контроль виконання самостійної роботи відбувається при обговореннях на семінарах, при написанні модульних контрольних робіт, екзамен.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
5	В контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
6	В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
7	В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
8	В контексті восьмої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	10	5
Разом		80	40

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання індивідуальних самостійних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих

завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

а) *Методи усного контролю:* робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.

б) *Методи письмового контролю:* вхідні тести, соціопедагогічний практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація соціального проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі (дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.

в) *Комп'ютерного (дистанційного) контролю:* мережеве навчання, консультаційного форуму, практичних робіт в асинхронному режимі, навчального проекту (моделювання політичного процесу чи явища) в синхронному режимі, хмарні технології, заняття з представленням знань та умінь моделі кореспондентського навчання, проект з залученням SMART-технологій.

г) *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 7), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, усний іспит. Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- Комп'ютерного контролю: тестові програми.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;

- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Що таке креативність.
2. Креативне та критичне мислення.
3. Креативні методи: «мозковий штурм», метод емпатії.
4. Креативність та інертність.
5. Креативність та стереотипи.
6. Креативність та розв'язання нестандартних ситуацій.
7. Характеристики креативного мислення.
8. Відкритість новому та рефлексивність у мисленні науковця.
9. Бар'єри креативності.
10. Подолання бар'єрів креативності.
11. Клімат розвитку креативності.
12. Управління ідеями і науковому середовищі
13. Непередбачуваність сучасного світу як вимога до розвитку креативності.
14. Сталість та розвиток креативності.
15. Наукова відкритість.

6.6 Критерії оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год., із них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., самостійна робота – 80 год., модуль. контр. – 8 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. (59 балів)		Змістовий модуль 2. (59 балів)		Змістовий модуль 3. (59 балів)		Змістовий модуль 4 (балів)	
	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми								
Лекції (теми, бали)	T1 (1 бал)	T2 (1 бал)	T3 (1 бал)	T4 (1 бал)	T5 (1 бал)	T6 (1 бал)	T7 (1 бал)	T8 (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	C1 (11 б)	C2 (11 б)	C3 (11 б)	C4 (11 б)	C5 (11 б)	C6 (11 б)	C7 (11 б)	C8 (11 б)
Самостій на робота	CP1 (5 б)	CP2 (15 б)	CP3 (5 б)	CP4 (5 б)	CP5 (5 б)	CP6 (5 б)	CP7 (5 б)	CP8 (5 б)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)		МКР 2 (25 балів)		МКР 3 (25 балів)		МКР 4 (25 балів)	
Семестро вий контроль	Залік							

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Amabile, T., 1996. *Creativity in context*. Boulder: Westview Press.
2. Bohm, D. (2012). *On Creativity*. Abingdon, Oxon: Routledge.
3. Burkus, D., 2013. *The Myths of Creativity: The Truth About How Innovative Companies and People*. John Wiley & Sons.
4. Claxton, G., 2012. Wisdom: Advanced Creativity?. In: A. Craft, H. Gardner and G. Claxton, ed., *Creativity, Wisdom, and Trusteeship*, 1st ed. Thousand Oaks, California: Corwin Press.
5. Craft, A., Gardner, H. and Claxton, G., 2008. *Creativity, wisdom, and trusteeship*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
6. Fisher, R. and Williams, M., 2004. *Unlocking creativity*. London: David Fulton.
7. Isaksen, S., Dorval, K. and Treffinger, D., 2011. *Creative approaches to problem solving*. Los Angeles [etc.]: Sage.
8. Michalko M. (2006). *Thinkertoys: a handbook of creative-thinking techniques* (Second). Ten Speed Press.
9. Padget, S. (2012). *Creativity and Critical Thinking*. Abingdon, Oxon: Routledge.
10. Ruggiero, V. R. (1998). *The art of thinking: a guide to critical and creative thought*. 5th ed. New York, Longman.
11. Sawyer, R., 2012. *Explaining Creativity*. 2nd ed. New York: Oxford University Press, Inc.